MINISTER EDUKACJI NARODOWEJ

DSWM-II-SM-070-3/2013 Warszawa, 16 lipca 2013 r.

Pani Teresa Piłat-Reszka
p.o. Dyrektora
Ośrodka Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą

Szanowna Pani Dyrektor,

na podstawie art. 47 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. *o kontroli w administracji rządowej* (Dz. U. z 2011 r. Nr 185 poz. 1092) w załączeniu przekazuję *Wystąpienie pokontrolne* z kontroli dot. prawidłowości realizacji przez Ośrodek Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą zadań statutowych w zakresie wspomagania nauczania języka polskiego i innych przedmiotów nauczanych w języku polskim wśród Polonii i Polaków zamieszkałych za granicą oraz dzieci pracowników migrujących z uwzględnieniem kierowania nauczycieli do pracy za granicą oraz przekazywania podręczników i pomocy dydaktycznych.

Zespół kontrolujący w składzie: Beata Pietrzyk, naczelnik w Departamencie Strategii i Współpracy Międzynarodowej oraz Sylwia Mochól, specjalista w Departamencie Strategii i Współpracy Międzynarodowej, w dniach 11 i 14 marca 2013 r. przeprowadził kontrolę mającą na celu ocenę prawidłowości realizowania zadań statutowych przez Ośrodek Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą, w zakresie wspomagania nauczania języka polskiego i innych przedmiotów nauczanych w języku polskim wśród Polonii i Polaków zamieszkałych za granicą oraz dzieci pracowników migrujących z uwzględnieniem kierowania nauczycieli do pracy za granicą oraz przekazywania podręczników i pomocy dydaktycznych.

Stosownie do upoważnienia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 grudnia 2009 r. od dnia 1 stycznia 2010 r. Ośrodek Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą realizuje zadania w zakresie wspomagania nauczania języka polskiego i innych przedmiotów nauczanych w języku polskim wśród Polonii i Polaków zamieszkałych za granicą oraz dzieci pracowników migrujących tj. m.in.:

1) kieruje nauczycieli do pracy za granicą w celu wspomagania wśród Polonii i Polaków zamieszkałych za granicą oraz dzieci pracowników migrujących nauczania języka polskiego, historii, geografii, kultury polskiej oraz innych przedmiotów nauczanych w języku polskim w szkołach funkcjonujących w systemach oświaty innych państw lub nauczanych w innych formach przez organizacje społeczne zarejestrowane za granicą,
2) przekazuje za granicę podręczniki i pomoce dydaktyczne służące nauczaniu języka polskiego lub przedmiotów nauczanych w języku polskim, na wnioski: organizacji społecznych zarejestrowanych za granicą, innych podmiotów organizujących za granicą nauczanie języka polskiego lub przedmiotów nauczanych w języku polskim, nauczycieli pracujących wśród Polonii i Polaków zamieszkałych za granicą, oraz dzieci pracowników migrujących.

Zasady rekrutacji nauczycieli do pracy za granicą i wymagania stawiane kandydatom do pracy oraz zasady przekazywania podręczników i pomocy dydaktycznych zostały określone w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 24 września 2009 r. *w sprawie warunków i sposobu wspomagania nauczania języka polskiego, historii, geografii, kultury polskiej i innych przedmiotów nauczanych w języku polskim wśród Polonii i Polaków zamieszkałych za granicą oraz dzieci pracowników migrujących* (Dz. U. Nr 164, poz. 1306).

Kontrolą objęto czynności związane z:
1) rekrutacją nauczycieli do pracy wśród Polonii i Polaków za granicą w roku szkolnym 2010/2011, 2011/2012, 2012/2013,
2) kierowaniem nauczycieli do pracy wśród Polonii i Polaków za granicą w roku szkolnym 2010/2011, 2011/2012, 2012/2013,
3) przekazywaniem podręczników i pomocy dydaktycznych organizacjom społecznym zarejestrowanym za granicą lub innym podmiotom organizującym za granicą nauczanie języka polskiego i innych przedmiotów nauczanych w języku polskim, a także nauczycielom pracującym wśród Polonii i Polaków zamieszkałych za granicą.

Na podstawie wyników kontroli realizację przez Ośrodek Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą ww. zadań oceniono pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości.

W zakresie rekrutacji nauczycieli do pracy wśród Polonii i Polaków za granicą podjęte czynności kontrolne wykazały, że nauczyciele skierowani do pracy za granicą wypełniają przepis § 2 pkt 1, 3 i 4 ww. rozporządzenia tzn. posiadają:
- kwalifikacje wymagane w Polsce do zajmowania stanowiska nauczyciela danego przedmiotu;
- co najmniej dobrą ocenę pracy uzyskaną w okresie 5 lat bezpośrednio przed złożeniem wniosku o skierowanie do pracy za granicą;
- stan zdrowia umożliwiający podjęcie pracy w charakterze nauczyciela w określonym kraju.

Potwierdzają to dokumenty zgromadzone w teczkach akt osobowych nauczycieli skierowanych do pracy.

Skontrolowane protokoły z rozmowy kwalifikacyjnej z kandydatami do pracy za granicą nie zawierają zapisu potwierdzającego sprawdzenie wymagania określonego w § 2 pkt 2 ww. rozporządzenia, tj. nie informują o tym, czy kandydaci do pracy posiadają znajomość języka danego kraju lub jednego z następujących języków: rosyjskiego, angielskiego, francuskiego i niemieckiego, w przypadku gdy jest on powszechnie stosowany w kraju, o skierowanie do którego nauczyciel się ubiega.

Zastrzeżenia budzi także realizacja przepisu § 3 ust. 2 ww. rozporządzenia, który stanowi, że po złożeniu wymaganych dokumentów z nauczycielem przeprowadzana jest rozmowa kwalifikacyjna, w czasie której jest sprawdzana w szczególności znajomość języka obcego tj. języka danego kraju lub jednego z następujących języków: rosyjskiego, angielskiego, francuskiego i niemieckiego, w przypadku gdy jest on powszechnie stosowany w kraju, o skierowanie do którego nauczyciel się ubiega.

Rozmowę kwalifikacyjną przeprowadza *Komisja Rekrutacyjna ds. kierowania nauczycieli do pracy dydaktycznej za granicą,* w skład której wchodzą przedstawiciele instytucji państwowych i organizacji pozarządowych wspomagających nauczanie języka polskiego za granicą. Przewodniczącym Komisji jest dyrektor Ośrodka.

Rozmowa kwalifikacyjna nie jest prowadzona w oparciu o jednakowy dla każdego kandydata zestaw pytań. Skontrolowane protokoły z rozmowy z kandydatami nie zawierają uzasadnienia udzielenia bądź odmowy udzielenia przez Komisję rekomendacji do skierowania do pracy za granicą.

Wnioski:
W celu stworzenia przejrzystej procedury wyboru nauczycieli do pracy za granicą, zaleca się, aby:
1) rozmowa kwalifikacyjna prowadzona była przez pracowników Ośrodka w oparciu o jednakowy dla każdego nauczyciela zestaw pytań,
2) kwalifikacji nauczyciela do pracy za granicą dokonywał dyrektor Ośrodka oraz wyznaczeni pracownicy,
3) decyzja o zakwalifikowaniu lub niezakwalifikowaniu kandydata do pracy za granicą była sporządzana w formie dokumentu zawierającego uzasadnienie.

Kierowanie nauczycieli do pracy za granicą odbywa się zgodnie z zasadami określonymi w przepisie § 1 ust. 2 pkt 2 ww. rozporządzenia, tj. na podstawie wniosku organizacji społecznych zarejestrowanych za granicą, prowadzących szkoły albo nauczanie języka polskiego, historii, geografii, kultury polskiej oraz innych przedmiotów nauczanych w języku polskim, określającego miejsce, termin i warunki zatrudnienia nauczyciela, zakres jego obowiązków oraz

warunki bytowe, przekazanego za pośrednictwem przedstawicielstwa dyplomatycznego lub urzędu konsularnego Rzeczypospolitej Polskiej wraz z opinią tego przedstawicielstwa dyplomatycznego lub urzędu konsularnego dotyczącą treści wniosku.

Adekwatnie do posiadanych środków finansowych, co roku Ośrodek kieruje do pracy wśród Polonii i Polaków za granicą ok. 80 nauczycieli. W kontrolowanym okresie nauczyciele pracowali w 13 krajach, obejmując nauczaniem ok. 9 tys. uczniów.

Z nauczycielem zawierana jest umowa cywilnoprawna o skierowanie do pracy za granicą na okres roku szkolnego. Ośrodek przyjął zasadę, że nauczyciele mogą być kierowani do pracy za granicą maksymalnie na okres 4 lat. W związku z tym, że przepisy rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 24 września 2009 r. *w sprawie warunków i sposobu wspomagania nauczania języka polskiego, historii, geografii, kultury polskiej i innych przedmiotów nauczanych w języku polskim wśród Polonii i Polaków zamieszkałych za granicą oraz dzieci pracowników migrujących* (Dz. U. Nr 164, poz. 1306) nie określają okresu pracy za granicą, przyjęta przez Ośrodek praktyka nie znajduje uzasadnienia.

Wniosek:
Zaleca się odstąpienie od przyjętej praktyki kierowania nauczycieli do pracy za granicą maksymalnie na okres 4 lat.

Zgodnie z § 6 ust 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 24 września 2009 r. *w sprawie warunków i sposobu wspomagania nauczania języka polskiego, historii, geografii, kultury polskiej i innych przedmiotów nauczanych w języku polskim wśród Polonii i Polaków zamieszkałych za granicą oraz dzieci pracowników migrujących* w podręczniki i pomoce dydaktyczne wyposażane są organizacje społeczne zarejestrowane za granicą i inne podmioty organizujące nauczanie języka polskiego i w języku polskim. Pomoc taką otrzymują również nauczyciele skierowani do pracy wśród Polonii i Polaków zamieszkałych za granicą oraz dzieci pracowników migrujących.

W trakcie kontroli stwierdzono prawidłową realizację zadania. Procedura przekazywania podręczników jest właściwie opracowana. Informacje dotyczące sposobu zamawiania podręczników zamieszczone są na stronie internetowej ORPEG, udzielane są również telefonicznie oraz za pomocą poczty internetowej. Należy podkreślić zaangażowanie i profesjonalne podejście do klienta zewnętrznego przy realizacji przedmiotowego zadania przez ORPEG.

W trakcie kontroli stwierdzono, że Ośrodek zakupił aplikację komputerową umożliwiającą pozyskiwanie informacji o ilości podręczników i pomocy dydaktycznych posiadanych przez ORPEG. Ustalono brak wdrożenia tej aplikacji.

Wnioski:

1) w celu przejrzystości procedury składania i realizowania zapotrzebowań na podręczniki i pomoce dydaktyczne, proponuje się rozważenie konsolidacji wszystkich informacji dotyczących składania zamówień oraz wymaganych rejestracji na jednej platformie internetowej,
2) sugeruje się oznaczenie logiem MEN wszystkich zakupionych przez Ośrodek podręczników i pomocy dydaktycznych, co przyczyni się do rozpowszechnienia informacji o zadaniach realizowanych na rzecz Polonii i Polaków za granicą oraz dzieci pracowników migrujących przez Ministerstwo Edukacji Narodowej,
3) proponuje się rozważyć, jak najszybsze wprowadzenie do użytku aplikacji komputerowej zakupionej przez Ośrodek umożliwiającej pozyskiwanie informacji o ilości podręczników i pomocy dydaktycznych posiadanych przez ORPEG.

Z poważaniem

Krystyna Szumilas